

ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ГР. КЮСТЕНДИЛ

За съговори
НК по Образуване
Вангя
11.12.2025г.
ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ
П.код 2500 Кюстендил площад "ВЕЛБЪЖД" №1
Регистрационен индекс и дата
61-00-3201/11-12 21

От Инж. Огнян Атанасов
Кмет на Община Кюстендил

Относно: Приемане на годишна програма за развитие на читалищната дейност през 2026 година в Община Кюстендил

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Съгласно разпоредбата на чл.26а, ал.1 от Закона за народните читалища, Председателите на народните читалища на територията на общината ежегодно в срок до 10 ноември представят на кмета предложения за своята дейност през следващата година. В тази връзка, предоставям на Вашето внимание годишната програма за развитие на читалищната дейност през 2026 година в Община Кюстендил, разработена на база постъпили предложения от председателите на народните читалища, развиващи дейността си на територията на общината. Съгласно чл.26а, ал. 2, предложение второ от ЗНЧ, годишната програма за развитие на читалищната дейност се приема от Общинския съвет.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал.1, т.12 и ал.2, чл.27, ал.3 от ЗМСМА, във връзка с чл. 26а, ал.2 от Закона за народните читалища и чл. 5, ал. 1, т. 12 и ал.2 от Правилника за организацията и дейността на Общински съвет - Кюстендил, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация, предлагам Общински съвет Кюстендил да вземе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Приема годишната програма за развитие на читалищната дейност през 2026 г. в Община Кюстендил.

Приложения:

1. Годишна програма за развитие на читалищната дейност през 2026 година в Община Кюстендил
2. Предложения от читалищата за дейността им за 2026 година – на електронен носител.

С уважение,

ИНЖ.ОГНЯН АТАНАСОВ
Кмет на Община Кюстендил

Приложение № 1

ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ ЗА 2026 ГОДИНА

Настоящата програма е разработена в изпълнение на чл. 26а от Закона за народните читалища, съгласно представените предложения от председателите на народните читалища в Община Кюстендил за дейността им през 2026 г., съобразно изискванията на стратегическите документи за развитие на Община Кюстендил.

Въз основа на чл.2 от ЗНЧ, читалищата са юридически лица с нестопанска цел. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни институции в населените места. Формирането на обща програма на читалищата на територията на общината има за цел да подпомогне годишното планиране на дейностите им и да способства за утвърждаването им като важни средища, реализиращи културната идентичност. Програмата има за цел утвърждаване на читалищата като стабилен фактор за развитие на културата в община Кюстендил.

Предложената годишна програма за развитие на читалищната дейност на територията на Община Кюстендил за 2026 година включва целенасочени дейности за постигане на целите и очакваните резултати, заложили в стратегическите документи, по които общината работи за устойчивото развитие на града. Програмата допринася за активно участие на гражданите в съвременния културен живот и пълноценното им взаимодействие с културното наследство, за повишаване на участието на гражданите в културните дейности и за развитието на потреблението на културни продукти и услуги, за подобряване качеството на живот на жителите и гостите на Кюстендил. Програмата се разработва в изпълнение на заложените в Закона за народните читалища цели и дейности свързани със:

- *развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в населеното място, където съществуват дейността си;*
- *запазване на обичаите и традициите на българския народ;*
- *разширяване на знанията на гражданите и придобиването им към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата;*
- *възпитаване и утвърждаване на националното самосъзнание;*
- *осигуряване на достъп до информация; > развитие и подпомагане на любителското художествено творчество;*
- *уреджване и поддържане на библиотеки, читали, фото-, фоно-, филмо- и видеотеки, както и създаване и поддържане на електронни информационни мрежи;*

- *организиране на школи, курсове, клубове, кино- и видеопоказ, празненства, концерти, чествания и младежки дейности;* ➤
- събиране и разпространяване на знания за родния край;*
- *създаване и съхраняване на музейни колекции съгласно Закона за културното наследство; предоставяне на компютърни и интернет услуги и др.*

Читалишните институции са изконни носители на българския дух и култура през вековете, носейки в себе си нематериалното културно наследство, традиции, образование, възпитание и благотворителност, които са в основата на тяхната дейност в полза на обществото. Тяхната задача е да откликват на нуждите на местното население, да участват активно в обществения живот и да бъдат притегателни културно-образователни и информационни центрове.

Читалищата са характерна българска институция с демократично начало и традиции в образованието през целия живот, които в съвременните условия се модернизират с помощта на новите технологии и обмен на модели и практики с други партньори и граждански формации и сдружения. В малките населени места читалищата са основни и единствените културни, образователни и социално-контактни центрове, в които хората могат да общуват, да дискутират проблемите за развитието на населеното място и да обсъдят актуални въпроси късащи развитието на обществото. Съвременно те са една добра неформална среда за провеждане на продължаващо образование чрез лекции, курсове, информационни събития и др. Читалището е място, в което успешно могат да се съгласуват и кооперират усилията на образователни, културни и социални институции.

От публичния електронен регистър на народните читалища към Министерство на културата, съгласно чл. 10 от ЗНЧ, е видно, че към настоящия момент на територията на община Кюстендил са регистрирани общо **49 народни читалища**.

След извършена административна справка, справка в информационната система на **Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел** е установено, че към настоящия момент **41** от тях са пререгистрирани (действат). 5 от 49-те читалищата не са пререгистрирани в системата на ТРЮЛНЦ, но фигурират в регистър БУЛСТАТ - това са читалищата: НЧ „пробуждане 2022“, с. Шипочано; НЧ „Златна долина“, с. Горно Уйно, НЧ „Стоян Јудев 1920“, с. Скриняно, НЧ „Взраждане 1925“, с. Богослов, НЧ „Осоговски лъч 2009“ с. Горна Брестница и 1 читалище е регистрирано с правна форма сдружение - НЧ „Димитър Благоев“, с. Долна Градица със същия БУЛСТАТ. Също така НЧ „Надежда 1997“, гр. Кюстендил е променило наименованието си на НЧ „Благовест Порожанов 1997“ и фигурира като две отделни читалища в публичния регистър към Министерство на културата с един и същи БУЛСТАТ и с един и същи председател. НЧ „Съзидание 2025“, гр. Кюстендил е новорегистрирано читалище, с дата на регистрация след 10 ноември 2025 г.

Тринадесет от действащите народни читалища са регистрирани на територията на град Кюстендил, а останалите в селата: Пиперков чифлик, Багренци, Берсин, Николчиевци, Нови чифлик, Раздавица, Скриняно, Слокошица, Соголяно, Тавагичево, Шипковци, Ябълково, Гирчевци, Горановци, Горна Градица, Грамаждано, Граница, Гърляно, Гюсепево, Долно село, Драговицица, Жабокрът, Жигенци, Катрище, Конаво, Копилковци, Деленици и Лозно.

В община Кюстендил съгласно чл. 26а от ЗНЧ, в срок до 10.11.2025 г. годишна програма за читалищна дейност за 2026 г. е подадена от 40 читалища: НЧ „Братство 1869“ – гр. Кюстендил, НЧ „Генерал Владимир Заимов 2013“ – гр. Кюстендил, НЧ „Димитър Пенев 2014“ – гр. Кюстендил, НЧ „Васил Левски 1965“ – гр. Кюстендил, НЧ „Добриня 2015“ – гр. Кюстендил, НЧ „Зора-Кюстендил 2003“ – гр. Кюстендил, НЧ „Искра 1975“ – гр. Кюстендил, НЧ „Пробуда 1961“ – гр. Кюстендил, НЧ „Акселцион 1998“ – гр. Кюстендил, НЧ „Благовест Порожанов 1997“ – гр. Кюстендил, НЧ „Димитър Калашки 1920“ – с. Жилинци, НЧ „Христо Ботев 1948 – с. Пиперков Чифлик, НЧ „Зора 1948“ – с. Ябълково, НЧ „Светлина 1922“ – с. Коняво, НЧ „П.Р.Славейков 1922“ – с. Лозно, „Съгласие 2007“ – с. Жабокрът, НЧ „Пробуда 1928“ – с. Жабокрът, НЧ „Светлина 1871“ – с. Соголяно, НЧ „Пробуда 1919“ – с. Копиловци, НЧ „Отец Паисий 1928“ – с. Багренци, НЧ „Просвета 1920“ – с. Граница, НЧ „Славчо Темкин 1911“ – с. Драговищица, НЧ „Владимир Д. Майстора 1919“ – с. Шипковици, НЧ „Спасовица 2008“ – с. Николиневици, НЧ „Светило 1931“ – с. Горна Грацица, НЧ „Христо Ботев 1920“ – с. Таваличево, НЧ, НЧ „Светлина 1913“ – с. Раждавица, НЧ „Просвета 1927“ – с. Грамажтано, НЧ „Просвета 1921“ – с. Гюешево, НЧ „Отец Паисий 1936“ – с. Гърляно, НЧ „Искра 1935“ – с. Нови Чифлик, НЧ „Просвета 1988“ – с. Гирчевци, НЧ „Светлина 1956“ – с. Катрище, НЧ „Христо Ботев 1925“ – с. Горановци, НЧ „Кирил и Методи 1927“ – с. Долно село, НЧ „Христо Ботев 1955“ – с. Лелинци.

37 Годишни програми са подадени в Община Кюстендил в законови срок (10 ноември на настоящата година), извън установения срок са подадени от 3 народни читалища: НЧ „Васил Левски 1918“ – с. Берсин /подадена на 21.11.2025/, НЧ „Пауляния 2008“ – гр. Кюстендил /подадена на 13.11.2025/, НЧ „Просвета 1922“ – с. Слокощица /подадена на 12.11.2025/;

Всички дейности, заложи в годишната програма на читалищата за 2026 година следва да се осъществяват в съответствие с нормативните документи за развитието на Община Кюстендил.

График на основни дейности	
Годишна програма на читалищата	Предоставяне на Община Кюстендил отчетите за осъществяните читалищни дейности и за изразходваните от бюджета средства от приходната година в срок до 31 март на настоящата година, съобразно ЗНЧ
януари - декември 2026	Предоставяне на Община Кюстендил на предложението за дейността на читалищата през следващата съобразно посочения в ЗНЧ срок - 10 ноември на приходната година Представяне и приемане на годишната план-програма на читалищата от Общински съвет Кюстендил, съгласно изготвен от отдел „Култура и духовно развитие“ обобщен доклад

	Реализиране на дейностите от утвърдените и пристигателните на заседание на Общински съвет Кюстендил годишни програми Участие на представителите на читалищата в комисията за определяне и разпределяне на субсидираните бройки, назначени със заповед на кмета на Община Кюстендил, съгласно ЗНЧ Участие на представителите на читалищата в срещи между компетентните структури за обсъждане на проблемите в дейността им, за събиране на мнения и предложения за актуализиране на нормативни документи, съгласно които изпълняват дейността си Писмена кореспонденция и провеждане на регулярни срещи с представители на читалища и общинска администрация за споделяне на опит и добри практики Проучване на актуалното състояние/потребностите/интересите на всяко читалище, със съдействието на общинска администрация и РЕКИЦ, Кюстендил

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ В ГОДИШНАТА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ ЗА 2026

Настоящата програма има за цел да подпомогне годишното планиране и финансиране на читалищните дейности и да допринесе за по-голяма прозрачност на изпълняваните дейности.

Основовоголагател при всички приоритети и имащи ключово значение са следните елементи: развитието на материалната инфраструктура (сцени, зали, оборудване и т.н.); информационната инфраструктура (канали за промотиране на културни събития, арт-критика, пространства за диалог за култура и други); финансовите инструменти (подкрепа и стимулиране на творческата дейност - професионална и любителска); инфраструктурата на човешките ресурси (професионална подготовка на културни мениджъри, местни културни посредници и други)

Сред основните приоритети в годишната работа на читалищата са:

➤ ДОСТЪП ДО КУЛТУРА

Един от основните приоритети, залегнали в Стратегиата за развитие на културата в Кюстендил е достъпът до култура за всички граждани с основна цел: Кюстендил да бъде творчески град, в който всеки - независимо от неговия пол, възраст, етнически произход или социален статус - да има достъп до разнообразни културни продукти и услуги и да има възможност да развива потенциала си чрез активно участие в разнообразни творчески дейности.

Кюстендил предлага множество възможности за хора от различни възрасти, които желаят да се ангажират с различни форми на артистично изразяване. През последните години се наблюдава засилен интерес на младите хора към български фолклор и народните танци. Съществуващите в Кюстендил читалища предлагат различни артистични и образователни школи и курсове за деца и младежи, но също така и за хора в активна възраст. Пенсионерските клубове дават възможност за общуване и изява и на хората от третата възраст. Възможностите за културно участие, за активно включване в културния живот и изразяване чрез артистични дейности, не са равномерно разпределени между читалищата в града и малките населени места. Към всички читалища на територията на общината има 121 действащи клубове, кръжоци, школи и състави, над 70% от тях на територията на града. През изминалата година читалища на територията на общината са реализирали над 500 събития. 5 читалища са организирани под 5 събития. Най-малко 1/2 от читалищата са организирани и реализирали под 20 събития за периода; по-малко от 1/3 от читалищата са кандидатствали и са усвоили средства от национални програми за тригодишния период. Това са предимно програмите към Министерството на културата и НФК. Повече от половината читалища не кандидатстват по финансиращите програми на Община Кюстендил, МК и др.

ЦЕЛИ	МЕРКИ	ДЕЙСТВИЯ	ПОДПОМАГАЩИ СТРУКТУРИ
Читалищата в Община Кюстендил - културно-просветни средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции;	Разширяване обхвата на дейността на читалищата в обществено значими сфери; Стимулиране на читалищата за кандидатстване в програми и участието им като партньори в такива за развиване на интереса към изкуствата;	Формиране на читалището като място за общуване и контакти, дарителски акции, културна и социална дейност. Включване предимно на събития с вход свободен и събития на открито в годишните план-програми на читалищата;	Общинска администрация; РЕКИЦ, Кюстендил; Министерства на Република България
Подобрен достъп до разнообразни културни	Организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, кино- и видео-, празненства,	Развитие на местния културен календар и създаване на условия за мобилност и обмен;	

продукти и творчески дейности (включително във виртуалното пространство) Нови публикации; Усвоени и приложени добри практики; Създадени нови партньорства и мрежи Читалището - общодостъпен център за социално, образователно, библиотечно и информационно осигуряване.	концерти чествания и младежки дейности, събиране и разпространяване на знания за родния край; Интеграция, включително и на хора в риск, неравностойно положение, етнически общности и др. Осигуряване на богата и многообразна читалищна дейност, чрез включване на разнообразни събития в годишните им програми; Укрепване на читалищната дейност в сътрудничество и партньорство с общината, с културните и образователните институции, с представители на бизнеса и НПО за реализиране на съвместни програми и проекти; Насърчаване на партньорства между утвърдени фестивали и събития от Годишния културен календар на Община Кюстендил; Насърчаване на провеждане на прояви и събития съвместно или на територията на читалища, особено в малките населени места	Срещи за създаване на контакти и обмяна на опит с партньорски организации в сферата на културата в Община Кюстендил; Осъществяване на съвместни проекти с училищата и детските градини, културни институти и обществени организации; Надграждане и развитие на дейностите в областта на любителското изкуство, разширяване на школите и образователните клубове и участия на самодейните състави на национални и градски форуми; Организиране и участие в различни културни събития на общинско ниво; Разширяване на художественото съдържание и представянето му на различни международни, национални фестивали, конкурси, прегледи и т.н. Проучване, кандидатстване и активно участие в проекти по финансиращи програми на Община Кюстендил, Министерство на културата, международни и европейски програми и др. Популяризация на дейностите	

➤ **ПОДОБРЯВАНЕ НА МАТЕРИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА ЧИТАЛИЩАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ**

Развитието и подобряването на инфраструктурата за култура е една от стратегическите хоризонтални политики на Община Кюстендил.

По-голямата част от читалищните сгради на територията на Община Кюстендил нямат технически паспорти. На 35 читалища са предоставени за ползване безвъзмездно сгради и помещения, собственост на Община Кюстендил. Пет читалища не ползват постоянни помещения, а наемат или ползват безвъзмездно пространства за единични мероприятия. Приблизително половината читалища имат нужда от извършване на ремонтни дейности.

Ежегодно Община Кюстендил извършва дейности по обследване, проектиране и ремонт на сгради и помещения общинска собственост, които се ползват от местните читалища. През 2024 година са извършени следните дейности: основен ремонт на покрива на читалище „Славчо Темкин 1911“ в с. Дравовищница; основен ремонт на читалище „Владимир Д. Майстора 1919“ в с. Шишковци – ремонт на покрив; основен ремонт на покрива на читалище „Димитър Калашки 1920“ в с. Жиленици; проектиране и изграждане на обект „Покрита летна сцена“ в с. Жабокрът; основен ремонт на покрив и помещения на сграда за култура и изкуство с идентификатор 41112.503.1570.1 (бивш Дом на българо-съветската дружба) – проектиране, строителство, авторски и строителен надзор (625,74 кв. м).

През 2025 година са извършени следните дейности: доставка на газов котел за отоплителната инсталация в сградата на Възрожденското училище; инженеринг – проектиране, строителство и авторски надзор на обект „Основен ремонт на покрив на читалище ‘Христо Ботев’ в с. Таваличево, община Кюстендил“; доставка на два климатика 24 000 BTU за библиотеката при НЧ „Владимир Димитров–Майстора 1919“ в с. Шишковци; основен ремонт на сграда с идентификатор 17680.501.59.1 по КЖКР на гр. Кюстендил – читалище в с. Грамаждано; основен ремонт и укрепване на сграда с идентификатор 41112.503.3016.2 – сграда за култура и изкуство (читалище „Братство“).

За 2026 година е предвидено извършването на основен ремонт и преустройство на сградата за Младежки дом в УПИ IV, кв. 22 по плана на с. Жабокрът.

ЦЕЛИ	МЕРКИ	ДЕЙСТВИЯ	ПОДПОМАГАЩИ СТРУКТУРИ
Подобренa материална инфраструктура	Паспортизация на читалищните сгради Изготвяне и актуализиране на КЖС-та	Влагане на собствени приходи(на читалищата) за извършване на ремонтни дейности и др. (от извършване на стопанска дейност, свързана с предмета на основната им дейност и от членски	Общинска администрация; РЕКИЦ, Кюстендил;

Проучване на възможности за наличие на свободни сгради/помещения, които да бъдат използвани за нуждите на читалищните дейности	внос) Извършване на ремонтни дейности с финансови средства на Община Кюстендил	Министерства на РБ
Търсене на възможности за допълнително финансиране за извършване на ремонтни дейности	Дарения и спонсорство Проучване, кандидатстване и работа по проекти и усвояване на финансови средства от общински, национални и европейски програми (напр. Министерство на културата (регулярни и извънредни програми), Министерството на труда и социалната политика и др.)	

➤ ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННАТА СТРУКТУРА НА ЧИТАЛИЩАТА И ОСЪВРЕМЕНЯВАНЕ НА ПРЕДОСТАВЯНИТЕ УСЛУГИ

Данните от извършено проучване за дейността на читалищата на територията на Община Кюстендил показват необходимост от подобряване на информационната инфраструктура и нуждата от модернизирание на предоставяните услуги в читалищата, както и необходимостта от преръщането им в полезен и ефективен участник в процесите за осигуряване на информационно обслужване на жителите в малките населени места. По-голямата част от читалищата разполагат с библиотечен фонд, като с над 3000 единици разполагат 26, Регистрирани по Закона за народните библиотеки. Много малка част от читалища нямат FB страници, предимно използват лични профили за комуникация. При голям процент компютърната техника е остаряла или не е налична. Над 90 % от читалищата осигуряват пълен или частичен достъп до сградите за хора със специфични потребности.

ЦЕЛИ	МЕРКИ	ДЕЙСТВИЯ	ПОДПОМАГАЩИ СТРУКТУРИ
Осъвременяване на предоставяните услуги	Използване на информационните технологии в работата на читалищата	Проучване, кандидатстване и работа по проекти - общински, национални и европейски програми	Общинска администрация; РЕКИП,

	Постигане на конкретни и постижими резултати Разширяване на влиянието на читалищата върху жителите от района Популяризиране на дейността на читалищата Създаване и поддръжане на електронни информационни мрежи, предоставяне на компютърни и интернет услуги, поддръжане на фото-, фоно-, филмо- и видео услугите Разширяване на социалният обхват на предоставяните читалищни услуги	Предлагане на нови услуги и продукти - образователни, информационни и социални Търсене на партньорства и съмишленици в лицето на други културни институти и НПО за постигане на общите цели	Кюстендил; Министерства на РБ
Подобрени условия за поддръжане на библиотеките и читалните	Обогатяване на библиотечния фонд на читалищата Привличане на нови читатели Разгръщане на читалищната дейност през библиотеките - библиотеките като образователна среда Библиотечно обслужване чрез използване на възможностите на информационните технологии Утвърждаване на библиотеките като необходими институции за развитие на образованието и популяризиране на дейността им в полза на обществото	Активна работа с децата и подрастващите с цел зараждане на интерес към книгите и четенето Организиране на дейности (творчески клубове, литературни четения, срещи с писатели и др.), насочени към различни възрастови групи Проучване, кандидатстване и работа по проекти - общински, национални и европейски програми за развитие на библиотечни дейности Търсене на партньорства и съмишленици в лицето на други културни институти и НПО за постигане на общите цели Обучителни програми за читалищни служители Сътрудничество с други библиотечни организации	Общинска администрация; РЕКИЦ, Кюстендил; Министерства на република България

		Търсене и привличане на дарения от книги	
Осигурен достъп на хора със специфични потребности	Разширяване на социалния обхват на дейността на читалищата Приобщаване на хора от различни социални групи, хора в неравностойно положение и хора със специфични нужди в работата на читалищата	Реализация на събития извън залите и салоните на читалищните сгради Разширяване на пакета от образователни, информационни и социални услуги, насочени към хора със специфични потребности Осъществяване на съвместни проекти с общинска администрация в изпълнение на проекти по програми на Община Кюстендил, както и национални и европейски програми	Общинска администрация; РЕКИЦ, Кюстендил; Министерства на република България

➤ **ПОДОБРЯВАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ, ОБРАЗОВАНИЕ И СПОСОБНОСТИ ЗА АКТИВНО РАЗБИРАНЕ**

Видима е необходимостта от повишаване на квалификацията и уменията на читалищните служители за оптимизиране на работата на читалищата и превръщането им в културни средища, които да задоволяват потребностите на местното население и да отговарят на съвременните изисквания. Голям процент от читалища не кандидатстват по финансиращи програми, което до голяма степен се дължи на ниско ниво на квалификацията, това от своя страна ограничава възможностите за цялостно развитие на културните процеси в институциите.

ЦЕЛИ	МЕРКИ	ДЕЙСТВИЯ	ПОДПОМАГАЩИ СТРУКТУРИ
Повишаване на капацитета на човешкия ресурс	Повишаване на квалификацията и уменията на читалищните служители	Залегане на образователни дейности в план-програмите на читалищата	Общинска администрация; РЕКИЦ,

Организиране на информационни и консултационни срещи и събития Дългосрочно планиране на дейности за подобряване на работната среда Създаване на подходящи условия за обучение и квалификация Създаване на условия за сътрудничество и партньорство с общината, с културните и образователните институции, с представители на бизнеса и НПО за реализиране на съвместни програми и проекти и обмяна на опит Стимулиране на връзките между култура и образование в началното, средното и висшето образование	Участие в обучителните програми, организирани от Община Кюстендил за кандидатстване по финансиращите програми Кандидатстване и участие в образователни проекти по общински програми, програми на Министерство на образованието, Министерство на културата, международни и европейски програми и др. Инвестиции в материално-техническата база: обучителни зали Повишаване на достъпността на местното население до основни обучителни и квалификационни услуги, предлагани от читалищата Провеждане на тематични срещи на учители и библиотекари/читалищни служители с цел обсъждане на възможности за обучение, консултации, неформално общуване	Кюстендил; Министерство на република България

➤ РАЗВИТИЕ НА ЛЮБИТЕЛСКОТО ТВОРЧЕСТВО

Важно място в културния живот заемат утвърдените културни традиции и обменът на културни продукти и идеи. Ежегодните културни прояви и традиционни празници спомогат за изживя на постоянно действащите групи и индивидуални изпълнители, за приемствеността между поколенията и обмяна на добри практики, тъй като те са предназначени за всяка възрастова група и се проявяват във всички сфери на изкуството. В изграждането на художествената продукция и нейното осъществяване участват много любители на различните видове изкуства, които според своите предпочитания осмислят свободното си време и същевременно създават културен продукт, който се представя в градски, общински, регионални, национални и международни събития.

ЦЕЛИ	МЕРКИ	ДЕЙСТВИЯ	ПОДПОМАГАЩИ СТРУКТУРИ
По-голям брой и по-качествен културен продукт	Създаване, развитие и подпомагане на дейността на самодейни групи и клубове	Надграждане и развитие на дейностите в областта на любителското изкуство, разширяване на школите и образователните клубове и участия на самодейните състави на национални и градски форуми;	Общинска администрация; РЕКИЦ, Кюстендил; Министерства на република България
Повишен брой на ангажираните с изкуство и култура лица от всички възрасти	Участия във фестивали, конкурси, събори на общинско, регионално, национално и международно ниво	Организиране и участие в различни културни събития на общинско ниво;	
Повишена заинтересованост от страна на публиките	Съхраняване и популяризиране на празнично-обредните традиции	Разширяване на художественото съдържание и представянето му на различни международни, национални фестивали, конкурси, прегледи и т.н.	
	Запознаване на подрастващото поколение с местните традиции и празнично-обредния календар	Организиране на дейности (творчески клубове, литературни четения, срещи с писатели и др.), насочени към различни възрастови групи	
		Търсене на партньорства и съмишленици и осъществяване на съвместни проекти с училищата и детските градини; културни институти и обществени организации	
		Проучване, кандидатстване и работа по проекти - общински, национални и европейски програми за развитие на културните дейности	

➤ КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Сред основните приоритети за развитие на културата в Кюстендил е съхранението, опазването и популяризирането на материалното и нематериалното културно наследство. Приоритет е то да се превърне във фактор за устойчиво градско и регионално развитие и културен съвременните изкуства. Нематериалното културно наследство е основен извор на идентичност в съвременното общество. Голяма част от неговите ценности, като музиката, танца, словото, обредите, съборите или традиционните културни умения са застрашени от изчезване и от особено значение е да се поддържа и насърчава дейността по изучаването, практикуването и предаването на следващите поколения на богатото нематериално културно наследство на Кюстендил и региона. Читалищата са форум за обцуване между различните поколения и доказани носители на традицията. От 40 активно развиващи дейност читалища на територията на общината 7 читалища разполагат с музейни сбирки/колекции; 30 читалища разполагат с библиотечен фонд, като 23 от тях са регистрирани по Закона за обществените библиотеки. Близко 35 читалища всяка година активно участват в програмите и традиционните празници на Община Кюстендил, които изграждат облика на града и са в основата на неговото развитие като туристическа дестинация с културно-историческа специфика. Десетки самодейни състави, ежегодно участват в изяви и мероприятия на читалищата за отбелязване на национални празници, годишнини, бележити дати и др; към по-голямата част от читалищата има действащи клубове, школи и кръжоци, чиито дейности са неизменна част от ежемесечния културен календар на общината.

ЦЕЛИ	МЕРКИ	ДЕЙСТВИЯ	ПОДПОМАГАЩИ СТРУКТУРИ
Опазване, съхраняване и популяризиране на културно наследство - материално и нематериално	Развитие и подпомагане на любителското фолклорно художествено творчество Разработване на проекти за запазване на обичаите и традициите Изграждане на партньорства и социализация на културното наследство Създаване и съхраняване на музейни колекции Насърчаване на мобилността на музейните	Участие и организиране на различни местни празници - събори, фестивали, както и участие в регионални, национални и международни фестивали и събори Обмяна на опит, знания и умения по време на провеждане на местни и национални празници Заложване на дейности за съхраняване и популяризиране на културното наследство в годишните програми на читалищата - беседи, курсове, форуми	Общинска администрация; РЕКИЦ, Кюстендил; Министерства на република България

колекции	Залогане на дейности в план-програмите за събиране и разпространяване на знания за родния край	
Съхраняване и популяризиране на книжното наследство		
Обогатяване на библиотечните фондове		

ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ

В съвременната динамична обстановка читалищата трябва да търсят иновативни подходи в дейността си за набавяне на допълнителни финансови средства и активно стимулирани да търсят информации и възможности за това. Съгласно Закона за народните читалища /чл.21, 22 и 23/ финансирането на читалищата се извършва с годишна държавна субсидия по изготвен държавен стандарт за бройки субсидирана численост. Другите източници на финансиране на читалищата са: членски внос, културно-просветна и информационна дейност, наеми, дарения, завещания и др. С решение на общинския съвет читалищата могат да се финансират допълнително над определената субсидия със средства от собствените приходи на общината.

В община Кюстендил дейността на читалищата е обезпечена с държавна и общинска субсидия. Съгласно чл.23, ал.1 от ЗНЧ средствата се предоставят на читалищата за самостоятелно управление. Средствата за читалищата се регулират и разпределят между тях от комисия, определена със заповед на кмета, съобразно Указания за дейността на комисията, извършващи разпределение на годишната държавна субсидия от Министерството на културата, влезли в сила на 22.01.2015 г.

ОСНОВНИ ФИНАНСОВИ ИЗТОЧНИЦИ	ДОПЪЛНИТЕЛНИ ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ	ПОДПОМАГАЩИ СТРУКТУРИ
Държавна субсидия, разпределена съгласно изискванията на ЗНЧ - включват се средства за заплати, осигурителни вноски, веществени разходи и за културно-просветна дейност за читалища, които са регистрирани в съда и са вписани в регистъра на Министерството на културата	Общинско финансиране, съгласно изискванията на ЗНЧ Кандидатстване по програма „Култура“ Кандидатстване по програми и проекти към Министерство на културата, Национален фонд „Култура“ и др.	Общинска администрация; РЕКИЦ, Кюстендил; Министерства и други
Стопанска дейност, свързана с предмета на основната им дейност	Усвояване на финансови средства от европейски програми	

Членски внос, наеми, дарения, завещания, доброволни помощи	Доброволни помощи, дарения, спонсорства, завещания	

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

Читалищата са устойчиви културни институции, които имат специфична мисия за съхранение и развитие на традиционните ценности на нацията. Основно предизвикателство е подобряването на взаимодействието между читалищата и образователната система, както и сътрудничеството с културните институции за изпълнение на заложените цели. Необходимо е активно участие на държавни и общински институции – МОН, РУО, Община Кюстендил, училища, детски градини и НПО – за превръщане на читалищата в привлекателна образователна среда. Друг важен аспект е ангажирането на компетентните институции в процесите по актуализиране на нормативните документи и методики, регулиращи дейността им. Изготвянето на Годишната програма за развитие на читалищата като важни обществени институции, които насочено към обединяване на усилията за по-нататъшно развитие и утвърждаване на читалищата дейност в Община Кюстендил за 2026 година е отговаряват ценностната система на обществото в рамките на съществуващото културно многообразие в процесите на всеобхватна глобализация. Целта на програмата е да подпомогне годишното планиране, организирането и реализацията на комплекса от читалищни дейности, както и да съдейства за обединяване на усилията и повишаване активността на читалищните ръководства за превръщането на читалищата в духовни центрове, работещи в полза на общността.

Програмата създава условия за реализация на набелязаните цели и дейности. Успешното ѝ изпълнение ще подпомогне опазването на културно-историческото наследство, поддржането на традициите, развитието на лобителското творчество, обогатяването на библиотечните фондове и внедряването на нови технологии. Това ще допринесе за по-богат културен живот и по-активно участие на гражданите. Изпълнението на тази програма ще има съществен принос за постигане на интегриран подход за развитие на образованието и културата и превръщането на народните читалища не само в духовни, но и в съвременни информационни центрове - привлекателно място за хора от всякаква възраст, пол или етнос. Така програмата ще разкрие традициите на миналото, предизвикателствата на настоящето и надеждата за по-добро бъдеще.

ОБОВЪЩЕНА ГОДИШНА ПЛАН-ПРОГРАМА НА ЧИТАЛИЩАТА

Читалищата продължават да изпълняват своята обществена мисия като основни културно-просветни институции, осигуряващи достъп до образование, творчество, местна идентичност и гражданско участие.

През предстоящата 2026 година читалищата в общината ще реализират разнообразни културни, образователни и социално-значими дейности, насочени към различни възрастови групи. В традиционен порядък планират провеждането на прояви, свързани с национални и местни празници: 3 март – Национален празник на Република България, 24 май – Ден на светите братя Кирил и Методий, 1 юни – Международен

ден на детето, 6 септември – Съединението на България, 22 септември – Ден на Независимостта, 1 ноември – Ден на народните будители, както и целия Коледно-новогодишен цикъл. В почти всички малки населени места традиционно се отбелязват празници и обичаи, които обхващат целия народен календарен цикъл: сред зимните празници са Сурва / Суракане (1 януари), Васильовден (1 януари), Йордановден / Богоявление (6 януари), Ивановден (7 януари), Бабинден (21 януари), Свети Атанас / Атанасовден (18 януари) и Свети Трифон Зарезан (14 февруари); пролетният цикъл включва Баба Марта (1 март), Тодоровден / Тудорница, Сирни Заговезни, Лазаровден, Цветница / Върбница и Великденските празници; сред летните традиции се нареждат Гергьовден (6 май), Спасовден, Еньовден (24 юни), Ивановден / Летни къпанки (24 юни – по стар стил), Петровден (29 юни), Илинден (20 юли); в есенния цикъл се отбелязват Голяма Богородица (15 август), Малка Богородица (8 септември), Кръстовден (14 септември) и Димитровден (26 октомври); зимните предколедни и коледни празници включват Андреевден (30 ноември), Николден (6 декември), Игнажден (20 декември) и Коледуване / Коледа (24 срещу 25 декември). На голяма част от горепосочените празници малките населени места предвиждат провеждане на традиционните си годишни събори и срещи.

Читалищата ще продължат своето активно включване в официалните и традиционните общински инициативи, сред които „Кюстендилска пролет“, „Празник на черешата“, Културен форум „Панагия – Въздигане на хляба“, Празник на плодородието, „Джамала“ и други.

Предвиждат се множество фолклорни фестивали и концерти, изложби, литературни и музикални четения, организирани от местните читалища в партньорство с Община Кюстендил, училища, културни институции и граждански организации.

В рамките на годишната си дейност читалищата ще поддържат и развиват своите клубове, школи и самодейни колективи – танцови състави, певчески групи, театрални студии, художествени школи, литературни клубове и обучителни курсове по приложни и дигитални умения. Продължава работата по осигуряване на условия за обучение на деца и възрастни, включително през неформални форми и образователни инициативи, насочени към социално включване и развитие на местната общност.

Приоритет в работата на читалищата остава поддържането и обогатяването на библиотечния фонд, дигитализацията на услугите, предоставянето на библиотечни и информационни услуги, както и разширяването на достъпа до културни ресурси.

Част от планираните дейности включват тематични изложби, срещи с автори, образователни лекции и събития, насърчаващи четенето и културното наследство.

Годишният план цели да подкрепи устойчивото развитие на читалищната мрежа в Община Кюстендил, да гарантира прозрачност и ефективност на дейностите в обществен интерес и да създаде условия за активно участие на гражданите в културния живот на общината.

Забележки: Програмата за развитие на читалищната дейност е разработена и изготвена въз основа на обобщен анализ и постъпили предложения на Председателите на народните читалища от Община Кюстендил до Кмета на общината за 2026 г.

Програмата е отворена за допълнения. Тя визира най-общите положения, залегнали в плановите на отделните читалища.